

Warszawa, dnia 4 października 2018 r.

Poz. 933

**UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 26 września 2018 r.

w sprawie upamiętnienia zasług prof. Kazimierza Pelczara w 75. rocznicę śmierci

Dnia 17 września 1943 r. w wileńskich Ponarach z rozkazu Gestapo został rozstrzelany prof. Kazimierz Pelczar, wybitny polski onkolog, światowej sławy naukowiec i autorytet medyczny, dydaktyk, społecznik i humanista, człowiek niezwykłej dobroci i kultury osobistej.

Urodził się 2 sierpnia 1894 r. w Truskawcu na ziemi lwowskiej jako syn dr. Zenona Pelczara, znanego lekarza balneologa. Jego studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie przerwała I wojna światowa i powołanie do armii austriackiej, a następnie niewola rosyjska. Brał udział w Bitwie Warszawskiej 1920 r. pod dowództwem Władysława Sikorskiego, za co został odznaczony Krzyżem Walecznych. Po wojnie kontynuował studia oraz pracę badawczą w kraju i za granicą, pracował jako lekarz i wykładowca na Uniwersytecie Jagiellońskim, po 1930 r. został profesorem i dziekanem Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Prof. Kazimierz Pelczar specjalizował się w badaniach nad chorobami nowotworowymi i ich zwalczaniem. W 1931 r. założył pod patronatem Wileńskiego Komitetu do Zwalczania Raka pierwsze w przedwojennej Polsce centrum onkologii – Zakład Badawczo-Lecznicy dla Chorych na Nowotwory w Wilnie, w którym wdrażał nowatorskie terapie, m.in. z zastosowaniem promieniotwórczego radu oraz wyprodukowanego według autorskiej receptury leku kefalina. Był członkiem wielu polskich i międzynarodowych towarzystw naukowych, organizatorem przedsięwzięć związanych z ochroną zdrowia, a także wychowawcą młodych pokoleń medyków.

Jeden z biografów prof. Kazimierza Pelczara, prof. Konrad Górski, napisał: „Trzeba mówić słowami najlepszymi z możliwych, gdyż była to osobowość wszechstronnie wykształcona, promieniowała zeń inteligencja, erudycja, czytanie, umysł o żywych zainteresowaniach humanistycznych [...]. Ale przede wszystkim był człowiekiem niezwykłej dobroci, prawym, o nieprzeciętnych walorach etycznych i bardzo głębokim morale humanistą. [...] Cała osobowość Profesora była jak gdyby wypełniona poczuciem misji, którą pełnił w Wilnie w latach 1930–1943”.

Prof. Kazimierz Pelczar w czasie II wojny światowej wspierał polski ruch oporu, ratował uchodźców, członków Armii Krajowej i Żydów, utworzył Polski Komitet Pomocy Ofiarom Wojny, przewodniczył Sekcji Polskiej Międzynarodowego Czerwonego Krzyża. Nie opuścił Wilna, choć proponowano mu prestiżowe stanowiska w Nowym Jorku, Londynie, Paryżu czy Rzymie.

Został aresztowany w nocy z 16 na 17 września 1943 r. w Wilnie, jako jeden ze stu zakładników, w odwecie za wykonanie przez Armię Krajową wyroku na funkcjonariuszu litewskiej policji bezpieczeństwa Sauguma – agencie Gestapo. Dnia 17 września zginął wraz z dziewięcioma innymi Polakami w egzekucji w Ponarach pod Wilnem. Jego śmierć była wielką stratą dla polskiej i światowej onkologii.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej składa hołd prof. Kazimierzowi Pelczarowi, wybitnemu naukowcowi i pionierowi polskiej onkologii, a jednocześnie jednej z najwybitniejszych osobowości międzywojennego Wilna, postaci będącej wzorem cnót patriotycznych i obywatelskich.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Marszałek Senatu: *S. Karczewski*